

موضوع: راه‌های رسیدن به الله متعال و دوری از معصیت

الله متعال در قرآن کریم، راه رسیدن به قرب و رضایت خویش را برای بندگان مؤمن بیان نموده و بشارت می‌دهد که هرگاه در راه اطاعت، تزکیه نفس و انجام اعمال صالح مجاهده نمایند، آنان را به راه‌های هدایت و سعادت رهنمون خواهد ساخت. چنان‌که می‌فرماید: **وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ**¹. ترجمه: و کسانی که در راه ما تلاش و مجاهدت کنند، قطعاً آنان را به راه‌های خویش هدایت می‌کنیم و همانا الله با نیکوکاران است.

این آیه مبارکه بیانگر آن است که هدایت و رسیدن به قرب و رضایت الله متعال، نصیب بندگان می‌شود که با اخلاص و استقامت در مسیر بندگی او تلاش و مجاهده نمایند. مقصود از (مجاهده در راه الله) تنها جهاد با دشمن نیست، بلکه هرگونه کوشش صادقانه در راه اطاعت پروردگار، تزکیه نفس، مبارزه با خواهش‌های نفسانی، پایبندی به احکام شرعی و انجام اعمال صالح را نیز در بر می‌گیرد. الله متعال به چنین بندگان وعده داده است که راه‌های هدایت را بر آنان می‌گشاید و آنان را از تأیید، نصرت و توفیق خویش بهره‌مند می‌سازد.

1. راه‌های رسیدن به الله متعال:

۱ - ایمان و یقین به الله متعال: نخستین راه قرب الهی، داشتن ایمان راسخ و یقین کامل به ذات پاک الله متعال است، زیرا هر قدر معرفت انسان نسبت به پروردگار بیشتر شود، محبت و اطاعت او نیز افزایش می‌یابد و در این رابطه الله متعال می‌فرماید: **وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ**². ترجمه: و کسانی که ایمان آورده‌اند، محبت‌شان به الله شدیدتر است.

۲ - انجام عبادات و طاعات: نماز، تلاوت قرآن، ذکر، دعا و سایر عبادات، وسیله نزدیکی بنده به الله متعال است و قلب انسان را از غفلت پاک می‌سازد. و الله متعال می‌فرماید: **(وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي)**³. ترجمه: و نماز را برای یاد من برپا دار.

۳ - پیروی از رسول اکرم ﷺ: محبت به الله متعال زمانی حقیقت پیدا می‌کند که انسان از سنت پیامبر اکرم ﷺ پیروی نماید، زیرا راه رسیدن به رضایت الهی از طریق هدایت نبوی روشن گردیده است که الله متعال می‌فرماید: **(قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ)**⁴. ترجمه: بگو: اگر الله را دوست دارید، از من پیروی کنید تا الله شما را دوست بدارد.

۴ - توبه و بازگشت به سوی الله متعال: انسان ممکن است دچار اشتباه شود، اما بهترین راه، پشیمانی از گناه و بازگشت صادقانه به سوی الله متعال است و الله متعال می‌فرماید: **إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ**⁵. ترجمه: همانا الله توبه‌کنندگان و پاکیزگان را دوست دارد.

2. راه‌های دوری از معصیت:

¹ سورة العنكبوت، آیه 69

² سورة البقرة، آیه 165

³ سور، طه، آیه 14

⁴ سورة آل عمران، آیه 31

⁵ سورة البقرة، آیه 222

۱ - مر اقبیت از نفس و محاسبه اعمال: انسان باید پیش از انجام هر عمل، نفس خویش را بررسی کند و بداند که هر

کار او نزد الله متعال ثبت می‌شود و الله متعال می‌فرماید: وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ^۶

ترجمه: و هر کس بنگرد که برای فردای خود چه چیزی پیش فرستاده است.

۲ - دوری از اسباب و زمینه های گناه: انسان مؤمن باید از محیط‌ها، دوستان و عوامل که او را به گناه نزدیک می‌سازد، دوری نماید.

در این مورد رسول اکرم ﷺ می‌فرماید: (الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَن يَخَالِلُ^۷)

ترجمه: انسان بر روش و دین دوست خود است، پس هر یک از شما باید بنگرد که با چه کسی دوستی می‌کند.

۳ - حفظ زبان و اعضای بدن از گناه: بسیاری از گناهان از راه زبان، چشم و سایر اعضا وارد زندگی انسان می‌شود،

بنابراین مراقبت از آن‌ها سبب حفظ ایمان می‌گردد و رسول اکرم ﷺ چنین می‌فرماید: (مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكَلِّمْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ^۸) ترجمه: هر کس به الله و روز آخرت ایمان دارد، باید سخن نیک بگوید یا خاموش باشد.

۴ - یاد مرگ و آخرت: یاد آخرت، انسان را از غفلت بیدار ساخته و مانع بسیاری از گناهان می‌شود و رسول اکرم ﷺ می‌فرماید:

أَكْثَرُ مَا ذَكَرَهَا ذِكْرُ هَذِهِ اللَّذَاتِ^۹ ترجمه: بسیار یاد کنید نابودکننده لذت‌ها را (یعنی مرگ را).

پیام اصلاحی:

راه رسیدن به رضایت الله متعال، با ایمان صادق، انجام عبادات، پیروی از سنت رسول اکرم ﷺ، توبه، مجاهده با نفس و پایبندی به دستورات الهی هموار می‌گردد. در مقابل، دوری از گناه نیازمند مراقبت همیشگی از گفتار، کردار و اندیشه، انتخاب همنشینان صالح، محاسبه نفس و یادآوری مسئولیت انسان در برابر پروردگار است.

هرگاه انسان این اصول را در زندگی فردی و مسئولیت‌های اجتماعی و اداری خویش عملی سازد، نه تنها از لغزش‌ها و نافرمانی‌ها در امان می‌ماند، بلکه شخصیت او با تقوا، اخلاص، درست‌کاری و استقامت آراسته شده و زمینه کسب رضایت الله متعال، اصلاح جامعه و موفقیت در انجام مسئولیت‌ها فراهم می‌گردد. از این رو، شایسته است هر مسلمان همواره در مسیر تزکیه نفس و عمل به فرامین الهی گام بردارد تا زندگی او سرشار از هدایت، برکت و سعادت دنیا و آخرت باشد.

^۶ سورة الحشر، آیه ۱۸

^۷ سنن ابی داود جامع الترمذی

^۸ صحیح بخاری و صحیح مسلم

^۹ جامع الترمذی